

נדרים פט

משה שווערד

1. הר"ן מסכת נדרים דף פח עמוד ב

מתני'. ונדר אלמנה וגרושה יקום עליה כיצד אמרה הריני נזירה לאחר שלשים יום אף על פי שנשאת וכו' – [1] דודאי קרא להכי אתא דאי בלא נשאת למה איצטריך קרא לומר דיקום עליה פשיטא מאן מפר לה אלא ודאי נשאת איצטריך לומר דכיון שנדרה בעודה אלמנה אף על פי שאמרה שיחול הנדר לאחר ל' יום כי נשאת לאחר מכן אינו מפר משום דבתר אמירה אזלינן שנדרה קודם שנשאת ואין הבעל מפר בקודמין.

2. חדושי הריטב"א מסכת נדרים דף פח עמוד ב

ונדר אלמנה וגרושה כל אשר אסרה על נפשה יקום עליה כיצד אמרה וכו'. [2] פ"א אף על גב דהאי לישנא דקרא הוא. לאו קרא גופיה נקטינן למדרשיה בהכי אלא לישנא דתנא הוא דתפיס בידיה לישנא דקרא דרך צחות והרי זה כעין מדרש ואינו מדרש ודכותה בתלמוד וכמו שכתב הרב בעל המאור בספר הצבא שלו:

3. שיטה מקובצת על נדרים דף פח/ב

[2] והא דקתני ברישא ונדר אלמנה וגרושה יקום עליה לישנא דמתניתין הוא ולא אקרא קאי [3] אי נמי קרא קא דריש דקרא בכי האי גוונא מיירי. הרנב"י ז"ל:

4. תוספות על כתובות דף מט/א

ונדר אלמנה וגרושה מה תלמוד לומר. תימה דאיצטריך לכדדרשינן בפרק בתרא דנדריים (דף פח:):

5. תוספות על יבמות דף פז/א

אלמנה וגרושה מה תלמוד לומר. תימה דאיצטריך לכדדרשינן בפרק בתרא דנדריים (דף פח:):

6. שערים מצויינים בהלכה [א]

וצל"ע דהתוס' כתבו במס' קידושין (ג: ד"ה ואימא) דדוקא אם ילפינן מכח קרא יתירא אז אי אפשר ללמוד שניהם, אבל אם ילפינן מכח משמעות הקרא יש לומר דהקרא משמע שניהם, עיי"ש במהר"ם. וכן מצינו הרבה דרשות דילפינן מקרא שני דינין, וכגון (קדושים יט-כו) "לא תאכלו על הדם", עיי' במס' סנהדרין (סג.) ועוד כזה. ואפשר דס"ל להתוס' דהדרשה דהכא היא במשמעות הקרא, והדרשה דהתם אינו במשמעות, דהא מקשו הא צריך הקרא להא דהכא ולא איפכא.

7. שלמי נדרים מסכת נדרים דף פח עמוד ב

בר"ן ד"ה ונדר אלמנה וגרושה יקום עלי' כיצד כו' דודאי קרא להכי אתא. דאי בלא נשאת למה איצטריך קרא דיקום עלי' פשיטא מאן מיפר לה עכ"ל. עיין בתוס' כתובות (דף מט א) ד"ה ונדר כו' שהניחו בתימא דשם דרשינן להאי קרא להכי שמסר האב לשלוחי הבעל ונתאלמנה או נתגרשה בדרך, דלא הדרא לבית אבי' ואינו יכול להפר לה עוד, דכיון שיצתה מרשות אבי' שעה אחת שוב א"י להפר לה. והקשו שם דמנ"ל דרשה דהתם, הא איצטריך קרא להך דרשה דהכא דבתר אמירת הנדר אזלינן או בתר חלות הנדר לכל חד כדאית ליה והניחו בתימא, וע"ש בהפלאה שיישב קצת. [ב] וכפי הנראה דתתי שמעת מינה דבזה הכתוב משמיענו שיש צדדין

לומר שיהיה לאלמנה וגרושה הפרה וקמ"ל דלא. והיינו שיש צד לומר שהפרת הבעל יועיל לאלמנה דבתר חלות הנדר אזלינן או להיפך. וכן יש צד לומר שהפרת האב יועיל היכי דהדרא אליו וקמ"ל דלא.

8. הר"ן מסכת נדרים דף פט עמוד א

נדרה בו ביום - ביום שנשאת וכדאוקים לה בפרק נערה המאורסה בשנשאת ונתגרשה בו ביום והחזירה בו ביום אינו יכול להפר שאין הבעל מפר בקודמין ואי הך חזרה דאירוסין בלחוד היא נמי אינו יכול להפר בשותפות האב דכיון שנשאת שוב אין לאביה זכות בה וכי קתני נדרה בו ביום לרבנותא נקטיה דאע"ג דבו ביום היתה ברשות אביה קודם שנדרה אפי' הכי כיון שנשאת אין לה תקנה אפי' באותו יום עצמו.

9. ר"ן נדרים דף פ/א

ואי קשיא דהא תניא לקמן (פט) אשת איש שאמרה הריני נזירה לכשאתגרש ר"ע אומר יפר משום דס"ל דבעל מיפר אע"פ שלא חל הנדר ואמאי הא התם אכתי לית לה לא צער ענוי נפש ולית בה נמי משום דברים שבינו לבינה לאו קושיא היא דהתם לאו בדידה קאי להנצל מענוי נפש דדלמא מגרש לה בעלה אבל היכא דתליא נדרה ברחיצה לפום מאי דקס"ד בריש סוגיין דרחיצה לית בה ענוי נפש בדידה קאי:

10. ר"ן נדרים דף פד/א

דנודר מירודי הים לאחר שלשים ויש כאן אדם שבשעת נדרו הוא מירודי הים ולאחר מכן קודם שלשים יום נעשה מיושבי יבשה דתלי ליה האי דינא בפלוגתא דר' ישמעאל ור' עקיבא ולדידן קי"ל כר' עקיבא

אסור בו כיון שהיה מירודי הים בשעת נדרו וכדכתיבא הא ירושלמי בהלכות הרמב"ן ז"ל בפרק ארבעה נדרים וכדכתיבנא לה נמי לעיל (דף ל) וכיון דתלי ליה להאי דינא בפלוגתא דר' ישמעאל ור' עקיבא מיניה דכי היכי דבאותן שהיו בשעת נדרו יורדי הים ואח"כ נעשו יושבי יבשה אסור לר' עקיבא ומותר לרבי ישמעאל הכי נמי כי הוי איפכא דהיינו באותן בני אדם שהיו בשעת נדרו יושבי יבשה ולאחר מכן נעשו יורדי הים אסור לר' ישמעאל ומותר לר"ע ולפום האי פירושא דפרש"י לא אתי האי ירושלמי כגמרא דילן דהא הכא מסקינן דנהי דבעל לאו בכלל בריות בשעה שנדרה אפי' הכי כשנתגרשה אסורה בו מפני שחזר להיות בכלל בריות אלמא לאו בתר אמירה בלחוד אזלינן וכי תימא רב נחמן מוקי לה למתני' כר' ישמעאל דאזיל בתר שעה שהנדר חל בה ומש"ה קתני דנתגרשה אסורה ליהנות מבעלה ליתא דהא סתם לן תנא בהאי פירקא כר"ע דתנן לקמן אמרה הריני נזירה לאחר ל' יום אע"פ שנשאת בתוך שלשים יום אין יכול להפר **אלא ודאי כי קתני דנתגרשה אסורה לבעלה אפילו רבי עקיבא מודה בה הלכך להאי פירושא גמרא דילן לא אתי כירושלמי ונראה לי דליכא למיסמך בהא אנגמרא דבני מערבא ...**

11. חתם סופר על נדרים דף פח/א

אמר ר' ישמעאל הרי הוא אומר ונדר וכו'. לולי דמסתפינא הוה אמינא דר' ישמעאל בלי שום קרא נמי מסברא אזלינן בתר חלות הנדר דאז איכא קפידא לבעל ועל דעתו נודרת אבל באמירה בלי חלות מאי איכפת ליה, ומכ"ש לפמ"ש הר"ן לעיל (פ"ד ע"א) דבכל מקום אזלינן בתר חלות הנדר משום לשון ב"א, ע"ש, וה"נ איכא טעמא משום דע"ד בעלה נודרת. וא"כ אי ליכא שום קרא מסברא היינו אומרים דאזלינן בתר חלות הנדר והא דאמר ר"י לר"ע הרי הוא אומר ונדר אלמנה וכו' הוה ליה לאפוקי מדר"ע דדריש אשר אסרה וכו' לעומת זה א"ל ר"י הרי כתיב ג"כ ונדר משמע דאזלינן בתר נדר. אבל לעולם לא צריך קרא להכי [ג] ועיקר קרא לכדפסיק תנא דבי ר' ישמעאל כתובות מ"ט ע"א ומיושב קושית תוס' שם ד"ה ונדר וכו'. ולר"ע נ"ל עיקר קרא לדהכא ודרשא דהתם אינה מוכרחת כל כך. ע"ש תוס' ד"ה ואימא וכו' וברא"ש וכו' שם, וק"ל:

12. הר"ן מסכת נדרים דף פט עמוד א

אפי' תימא רבי ישמעאל - דכי אזיל ר' ישמעאל בתר חלות הנדר ה"מ כי תליא נפשה בנשואין או בגירושין הלכך כיון שאי אפשר לאמירת הנדר וחלות הנדר שיהו ברשות אחד ס"ל לרבי ישמעאל דאזלינן בתר חלות הנדר אבל מתני' דלא תליא נפשה אלא ביומי ואפשר דשלמו יומי ולא מנסבא שלמו יומי ולא מיגרשא ונמצא שתהא אמירת הנדר וחלותו ברשות אחד אפילו כשנשתנה הרשות שנשאת או נתגרשה מודה רבי ישמעאל דבתר אמירה אזלינן ולא בתר חלות כיון שבתחלתו היה ראוי הנדר לחול באותו רשות שהיה בשעת אמירה.

13. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נדרים דף פט עמוד א

מתני' דתליא נפשה ביומי. דאמרה הריני נזירה לאחר שלשים יום ואפשר דלאחר שלשים יום תהיה תחת בעלה הילכך מפר לה ואף על פי שנתאלמנה או נתגרשה הוי הפרה אבל כשאמרה הריני נזירה לכשאתגרש דאי אפשר לנדר לחול בעודה תחתיו לא מצי מפר והאי טעמא נמי שייך ברישא:

14. הר"ן מסכת נדרים דף פט עמוד א

ולענין הלכה - קיימא לן כרבי עקיבא הילכך אפ"ל אומרת הריני נזירה לכשאנשא או לכשאתגרש בתר שעת אמירת הנדר אזלינן בין לקולא בין לחומרא.

15. הר"ן מסכת נדרים דף פט עמוד א

זה הכלל דקתני גבי אלו נדרים - כלומר בפרקין דהכא לאתויי מסר האב לשלוחי הבעל דכיון שמסרה להם שוב אין לאביה רשות בה דהוי לה הך מסירה כנשואין שהבעל מפר בנדרים שתדור מנשואין ואילך אבל נדרים שנדרה כבר לא שאין הבעל מפר בקודמין ובשפותיה דאב נמי לא דבהך מסירה יצאה מרשות אביה ושוב אין לו זכות בה.

16. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נדרים דף פט עמוד א

לאיתויי הלך האב עם שלוחי הבעל או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל דעדיין לא יצתה מרשות האב ואם נדרה בדרך ונתגרשה ונתארסה אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה: זה הכלל דקתני גבי אלו נדרים. היינו הך דמתני' לאיתויי מסר האב לשלוחי הבעל כיון דיצתה מרשות האב ואם נדרה וגרשה והחזירה אין לה הפרה דמרשות האב יצתה ואין הבעל מפר בקודמין:

17. ספר עינים למשפט

ו. מסר האב לשלוחי הבעל. דעת רש"י (בכתובות מח) שנדרים דמי לתרומה ולא לירושה ואין הבעל מיפר לחוב אא"כ נכנסה לחופה דוקא. וכה"ד הרא"ש שם. ודעת התוס' שם דאף במסירה לחוד דמי לנשואין אע"פ שעדיין לא נכנסה לחופה הבעל מיפר וכד' הר"ן שמסירה כנשואין. ולא רק בנדרים שנדרה אחר מסירה אלא אפילו בנדרים שנדרה בשעת מסירתה לו, ומ"ש בגמ' שם לירושה ל"ד ירושה אלא ה"ה לשאר נדרים, וכנ"ד רבנו ירוחם וכמ"ש הש"ך. ודעת הר"מ, להכ"מ והגר"א ס"ל כתוס' והר"ן וכנראה בהכ"ב שם, ולד' הב"ת גם הר"מ ס"ל כרש"י וכנראה בה"ח שם (ועי' ק"א שהעיר ג"כ ממ"ש בה"ח וכבר כ"כ הב"ח בפשיטות). וד' הטור כרש"י, והשו"ע כ' כהר"מ וי"א כרש"י, והב"ח מסיק סטור וגם הב"י אף שמתחלה תמה על הטור ומ"מ בב"ה כ' ג"כ בד' הר"מ כרש"י ע"ש, והט"ו הקשה על הרא"ש ממ"ש כאן ובקיצור פסקי הרא"ש שם, ומסיק שאמנם הדין כתוס' אלא שהטור לחומרא בעלמא כתב כן, וכה"ד הש"ך כתוס', ואמנם

18. דבר יעקב מסכת נדרים דף פט עמוד א

ב] ר"ן ד"ה זה הכלל דקתני גבי אלו נדרים וכו' דהוי לה הך מסירה כנשואין שהבעל מפר בנדרים שתדור מנישואין ואילך אבל נדרים שנדרה כבר לא - האחרונים [הרש"ש [לעיל עג ב], והגר"א [יו"ד סימן רלד - כא] והקדן אורה והשלמי נדרים] מדדיקים מלשון הר"ן שנדרים שנדרה אחרי שמסר האב לשלוחי הבעל, הבעל מפר לבדו, דמסירה הוי כנישואין שהבעל מפר לבדו. וכן מדדיק הכס"מ [נדרים יא - כב ע"ש בלח"מ] מלשון הרמב"ם. הטור חולק וסובר שאין הבעל מפר, וכן שיטת הריטב"א. השו"ע [סימן רלד - ח] מביא בזה מחלוקת, י"א שנכנסה לרשות הבעל והבעל מפר לה, [וכ"נ דעת ר' ירוחם - ש"ך], וי"א דמ"מ אין הבעל מפר לה עד שתכנס לחופה, [זהו דעת הטור - ט"ז]. הרש"ש והמרכבת המשנה [יא - כב] כתבו שהטעם של הטור אינו משום שמסירה לשלוחי הבעל אינה כנישואין, אלא טעמו משום שחיישינן לסימפון.

19. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נדרים דף פט עמוד א

מתני' תשע נערות נדריהם קיימין. [1] נערות לאו דוקא.

דבר יעקב מסכת נדרים דף פט עמוד א

ג] תשע נערות נדריהן קיימין - כתבו הרא"ש והרע"ב נערות לאו דוקא, וכוונתם משום שיש מהן שנדריהם קיימים בגלל שהן בוגרות.

[2] התורי"ד [אות כד] כתב האי דקתני נערות למעוטי קטנות שאין נדריהן נדר, אבל גם הבוגרות הן בכלל.

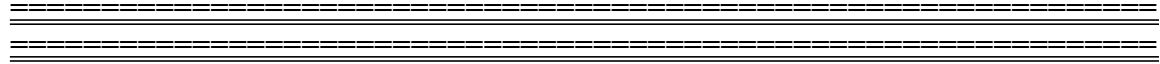
[3] התויו"ט מביא הרמב"ם שמבאר תשע נערות כלומר שהיו נערות בזמן קבלת הקידושין, ואח"כ בזמן הנדר יש מהן שהיו בוגרות. וכן מבאר המאירי.

20. הר"ן מסכת נדרים דף פט עמוד א

מתני'. תשע נערות נדריהן קיימין - הנך תשע כולוהו איתנהו בכלל תלת דהיינו יתומה בחיי האב ויתומה ממש ובוגרת דבכל חד מהנך תלתא גווני היא יוצאה מרשות אביה ורבנן לא מנו אלא הנך תלתא דאמרן כדאיתא בגמרא אלא דרבי יהודה פליג כל חד מהני תלת גווני לתלתא ואמרין בירושלמי שאף רבי יהודה לא אמרה אלא לחדד בהן את התלמידים.

21. תוספות מסכת נדרים דף פט עמוד א ד"ה תשע נערות

ה"פ ט' מיני נערות מיהו אין בהם חידוש בכולם אך השמיענו התנא בכל הצדדין שיוכל למצוא

22. הר"ן מסכת נדרים דף פט עמוד ב

מתני'. קונם שאני נהנית לאבא ולאביך אם אני עושה על פיך שאני נהנית לך אם עושה אני על פי אבא ועל פי אביך ה"ז יכול להפר - נראה בעיני דלא זו אף זו קתני דאי תנא רישא בלחוד סד"א דמש"ה יכול להפר משום דמהשתא מיתסרא אי בהנאת אביה משום נדרה אי במה שתעשה לפיו משום תנאה וכיון דליכא בחד מהנך גווני מידי דגריע טפי מדברים שבינו לבינה מש"ה יפר דכיון שכן חל הנדר מקרי כיון שאי אפשר שלא תאסר לפחות בדברים שבינו לבינה אבל בשאני נהנית לך אם עושה אני על פי אבא ועל פי אביך דבהא בתנאה דידה לית בה לא ענוי נפש ולא משום דברים שבינו לבינה סלקא דעתך אמינא דלא מצי מפר קמ"ל כיון דתלתה תנאה בדבר שהיא עשויה לעבור עליו שאי אפשר לאשה שתעמיד עצמה שלא תעשה לאביו ולאביה הרי זה יכול להפר דקסבר תנא דמתניתין דכי האי גוונא בעל מפר אף על פי שלא חל הנדר.

23. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נדרים דף פט עמוד ב

מתני' קונם שאני נהנה לאבא ולאביך אם עושה אני על פיך כו' הרי זה לא יפר. שתעשה לבעלה ולא תהנה לאביו ולאביה ואף דברים שבינו לבינה לא הוי זו גירסת הרב רבי אליעזר ובכל הספרים כתוב הרי זה יפר וכן נראה דאיתא כרבנן דרבי נתן דכיון דנאסרה בהנאת אביה ואביו על ידי שהיא עושה לבעלה גנאי הוא לבעל והוי דברים שבינו לבינה:

24. דבר יעקב מסכת נדרים דף פט עמוד ב

ד] קונם שאיני נהנה לאבא ולאביך אם עושה אני על פיך - [1] הר"ן והריטב"א והנ"י מפרשים שאסרה נפשה מהנאת אביה או אביו אם בעלה יהנה ממנה. [2] המפרש גורס קונם שאיני עושה לאבא ולאביך, ומפרש שאסרה על אביה או אביו ליהנות ממנה אם בעלה יהנה ממנה. [3] התוס' גורסים כגירסא דידן ומפרשים שאסרה על אביה או אביו ליהנות ממנה.

[1] הרא"ש [בפירושו ובהלכותיו] מבאר גנאי הוא לבעל והוי דברים שבינו לבינה. וכ"כ הטור [סימן רלד]. וכתב השלמי נדרים שהרא"ש מפרש כמו התוס' שהיא אסרה על אביה או אביו ליהנות ממנה, וזה גנאי הוא לה.

וכעין זה כתבו התוס' שהוי דברים שבינו לבינה כיון שבגלל שתעשה לבעלה, יהיה אסור לה לתת הנאתה לאביו או אביה, ומשיאה בעלה שם רע בשכנותיה.

[II] מיהו הקרן אורה למד ברא"ש כמו הר"ן שהיא אסרה על עצמה ליהנות מאביו או אביה, וזה גנאי הוא לה. התוס' יום טוב מבאר דתרוויהו [רישא וסיפא] צריכי, דיש לומר שאיכא יותר גנאי שלא תהנה ממה שלא תעשה או להפך יותר גנאי שלא תעשה ממה שלא תהנה, הלך תרוויהו צריכי. הלח"מ [נדריים יב - יב] והש"ך [סימן רלד - פה] והקרוב נתנאל מקשים למה הוצרך הרא"ש לומר הטעם מפני שגנאי הוא לבעל, ולא פירושו שהוי דברים שבינו לבינה כמו שפירש הר"ן.

25. הר"ן מסכת נדרים דף פט עמוד ב

גמ'. תניא שאני נהנית לאבא ולאביך אם עושה אני לפיך וכו' נטולה אני מן היהודים אם משמשתך רבי נתן אומר לא יפר וחכמים אומרים יפר - נראה לי דתנא דברייתא נמי נקט הני תרי גווני לרבנותא תנא קמא לרבנותא דרבנן ובתרא לרבנותא דרבי נתן דבגוונא קמא נדרה בעינוי נפש ורבנן דסבירא להו בהנאת פלוני עלי ענוי נפש הוי וכדאמר שמואל אליבייהו לעיל בפירקין/נדריים/ (ד' פב) ותנאה בדברים שבינו לבינה דהיינו אם עושה אני לפיך וסלקא דעתך אמינא כיון דתנאה בחד גוונא ונדרה בחד גוונא אפי' לרבנן לא יפר דאכתי נדרה לא חייל קמ"ל דאפי' בכי האי גוונא לרבנן יפר ואידך גוונא נטולה אני מן היהודים לרבנותא דרבי נתן תנא ליה דאע"ג דמהשתא מיתסרא בדברים שבינו לבינה ותנאה ונדרה בחד גוונא הוא דהיכי תעביד תשמך מיתסרא בתר הכי בתשמיש לא תשמך איכא משום דברים שבינו לבינה וסלקא דעתך אמינא דאפי' רבי נתן מודה בכי האי גוונא דיפר דחל הנדר מיקרי קמשמע לן דאפי' הכי כיון שעדיין לא חל ממש לא יפר.

• דבר יעקב מסכת נדרים דף פט עמוד ב

[ה] ר"ן ד"ה קונם וכו' נראה בעיני דלא זו אף זו קתני דאי תנא רישא בלחוד וכו' וכיון דליכא בחד מהנך גווני מידי דגריע טפי מדברים שבינו לבינה מש"ה יפר וכו' - כוונת הר"ן [מבואר בלח"מ נדרים יב - יב] שברישא שאסרה על עצמה ליהנות מאביה אם אני עושה על פיך, אם תאסר בהנאת אביה לפי רבנן דר' יוסי הוי עינוי נפש [שעדיף מבינו לבינה ומפר אף לאחרים], דרבנן ס"ל הנאת פלוני עלי הוי עינוי נפש [כמבואר לעיל פב א], ולפי ר' יוסי הוי בינו לבינה, והתנאי אם אעשה לפיך ג"כ הוי בינו לבינה, וכיון שתרוויהו בין הנדר בין התנאי הוי לפחות דברים שבינו לבינה וכבר עכשיו אסורה באחד מהם, מש"ה מיפר דמיקרי שחל הנדר, אבל בסיפא שהנדר היה איני נהנית ממך, והתנאי היה אם אני עושה לאבא, כאן אם תקיים התנאי [ולא תעשה לאבא] אין כאן עינוי נפש או בינו לבינה, ולכן ס"ד שא"א להפר הנדר לפני שהנדר יחול, קמ"ל מתנ' שכיון שקשה לה לעמוד בתנאי א"צ שהנדר יחול. [וזה כעין מש"כ הר"ן [לעיל פ. ד"ה ורבי יוסי] כפי שציין רע"א בגליון הש"ס].

26. ספר עינים למשפט

ב. קונם שאני כו' יפר, וסעיף כח.
מדברי כל הפוסקים משמע שמפרשים המשנה אף בנשואה, אך המאירי כתב דע"כ מיירי בארוסה דאי בנשואה הרי משועבדת לן וכן בקונם שאני נהנית לך אם אני עושה לפי אבא כו' יפר הנה לומר בשיתוף האב שאף זה מדברים שבינו לבינה שמא תתחרט ותעשה לאביו כו' נמצא בעלה משיאה שם רע בשכנותיה, ויש מפרשים בנשואה וא"כ הפרה זו שמא יגרשנה ותהא אסורה לחזור לה כו' דלא גרע מדברים שבינו לבינה, וכ"כ הר"ן שהטעם משום דברים שבינו לבינה, ואף התוס' והרא"ש שכתבו משום דגנאי הוא לבעל שלא תהנה מאביו כו' י"ל ג"כ שהוא משום דברים שבינו לבינה וכ"ה בטוש"ע ועלח"מ, והק"א הקשה על רש"י שכ' דלאו כל כמינה לאפקועי שיעבודה מיניה, דודאי יכולה לאסור עליו מעשה ידיה ועמ"ש שם ע"ד הרא"ש והר"ן, ועי' פהמ"ש ששינה פרוש המשנה משאך כל המפרשים שהכונה עושה על פיך ציית ושומע לקולו ועושה על פי צוואתו ולא כפי' הברייתא כפשוטו שהיא עושה לפיו — עי' ח"ס ותמה על הרע"ב ותויו"ט שלא הרגישו בשנוי פרושו ע"ש.

1. שו"ע יו"ד סימן רכח

(יז) אין מתירין הנדר, עד שיחול. כיצד, הרי שנשבע שלא יאכל בשר ל' יום מראש חדש אייר, וניחם, אינו נשאל עד שיכנס אייר. ואפילו במקום שיש לחוש למכשול הנודר, אין מתירין לו עד שיחול. (וכ"ש נודר על תנאי, שאין מתירין לו עד שיחול) (תא"ו נ"ד). והוא הדין למנדה עצמו על תנאי, שאין מתירין לו עד שיחול הנידוי. אבל בהפרת הבעל, וכן בהתרת חרמי ציבור, אינו צריך שיחול הנדר (תשובת רשב"א וריב"ש ועיין לקמן סי' רל"ד סכ"ח):

• טורי זהב על יו"ד סימן רכח

(כג) אבל בהפרת הבעל. הטעם מפורש בגמרא דכתיב מפר מחשבות ערומים דמשמע דהפרה שייכא אפילו במחשבה בלא חלות הנדר מה שאין כן בשאלה דכתיב לא יחל דברו פירוש כל זמן שהוא דבור בעלמא ולא חל עדיין לא יחל אותו להתירו:

2. דף על הדף מסכת נדרים דף פט עמוד א

בגמ': אשת איש שאמרה הריני נזירה לכשאתגרש וכו' ר"ע אומר יפר.

ציין כאן הגרע"א בגליון הש"ס לדברי הר"ן לעיל (פ' ע"א) ד"ה ורבי יוסי וכו' ע"ש היטב בר"ן.

בר"ן שם מבאר דעת ר"ע דס"ל דבעל מיפר אף על פי שלא חל הנדר, וקשיא אמאי הא אכתי לית לה צער עיניו נפש ולית בה נמי משום דברים שבינו לבינה, ותירץ: "דהתם (היינו בסוגיא דהכא) לאו בדידה קאי להנצל מעיניו נפש דדלמא מגרש לה בעלה וכו'" ע"כ ביאור הדברים, דלפיכך אף שעדיין אין לה שום דוחק מהנדר, אבל יען שיתכן שיהיה לה עינוי נפש אם יתגרשה מבעלה ומי יפר לה מצי מפר לה עכשיו, דמיד הוי דברים שבינו לבינה שהן הן הדברים שנוגעים לבעל וקפיד בהן. ודו"ק היטב.

כתב בקהלות יעקב עמ"ס ב"ק (סי' מ"ז ס"ק ב'):

יש לחקור במקנה לחבירו לאחר שלשים יום ונגנב או נאבד בתוך שלשים אי חל הקנין [ונפ"מ שאם המצא תמצא הגניבה אח"כ הרי היא של הלוקח]. מי אמר' כיון דבסוף שלשים הו"ל אינו ברשותו לא חלה הקנאתו, או דלמא כיון דבשעת הקנאה הוה ברשותו שפיר הועילו מעשיו והקנאתו הקודמת שהי' בזמן שברשותו. והנה בכ"ק דס"ט מבואר דהאומר כל הנלקט מזה יהא מחולל הו"ל אינו ברשותו ולא מהני לרבי יוחנן ובתוס' שם ד"ה כל הנלקט ביארו דכל הנלקט לאו דוקא ממש אחר לקיטה אלא מניח מעות בעוד שלא נלקט ואומר כרם רבעי לכשיהי' נלקט יהא מחולל אחר הלקיטה, ע"ש שהכריחו ד"ז דאי אמרת שאמרו אחר הלקיטה ממש וכי כל שעה היו אומרים ואם אמרו בלילה אין זה תקנה למה שנלקט ונאכל ע"ש, וכ"כ כמה ראשונים ז"ל בשטמ"ק ע"ש הרי מבואר דהמתפיס על דבר שהוא ברשותו שיחול לכשיהא אינו ברשותו לא מהני דהו"ל דבר שא"ב.

אולם אין מזה כ"כ ראי' לנדון שאלתינו די"ל דאע"פ דבאומר בפירוש בשעה שהדבר ברשותו שיחול לכשיהא אינו ברשותו לא מהני, מ"מ באומר סתם לאחר שלשים ונזדמן שנעשה אז אינו ברשותו י"ל דשפיר מהני, דכה"ג ממש מבואר בנדרים דפ"ט דר' ישמעאל דקסבר באומרת הריני נזירה לכשאנשא ונשאת יכול בעלה להפר ובאומרת הריני נזירה לכשאתגרש והפר לה בעלה אינו כלום משום דאזלינן בתר שעת חלות הנדר מ"מ מודה ר' ישמעאל למשנתינו דתנן באלמנה וגרושה שאמרה הריני נזירה לאחר שלשים ונשאת אינו יכול להפר ובאומרת הריני נזירה לאחר שלשים והפר לה בעלה דהפרתו מהני אף על פי שנתגרשה, משום דאזלינן בתר זמן קבלת הנזירות כיון דלא תלתה אמן שישתנה הרשות אלא אלאחר שלשים ע"ש, וה"נ בענינינו י"ל דכוותה דכל שלא התנה בפירוש אמן שיהא אינו ברשותו אזלינן בתר עכשיו.